

ХУЛОСАИ
кафедраи таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоии Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон

Диссертатсияи Амирхон Шоххусайн Талбонӣ дар мавзуи «Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ» ҷихати дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.03–таърихи фалсафа дар кафедраи таърихи фалсафаи иҷтимоии факултети фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон омода шудааст.

Диссертант Амирхон Ш.Т. аз соли 2004 дар факултети фалсафа ба ҳайси аспирант, ассистент, муаллими калон, дотсент, ҳазамон муовини декан оид ба илм ва муовини декан оид ба таълим кор карда, аз соли 2016 то имрӯз дар вазифаи мудири кафедраи таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоӣ фаъолият дорад. Соли 2011 рисолаи номзадӣ худро дар мавзуи «Андешаҳои фалсафию ахлоқӣ дар ирфони Аҳмади Ғазолӣ» ҷимоя намуда, соҳиби дараҷаи илмии номзоди илмҳои фалсафа гардидааст.

Мавзуи рисолаи доктории Амирхон Ш.Т. зери унвони «Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ» дар ҷаласаи Шурои олимони факултети фалсафа (протоколи №3 аз 31.10.2014с.) тасдиқ шудааст.

Мушовири илмии диссертант - доктори илмҳои фалсафа, профессор, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон Муҳаммадалӣ Музаффарӣ мебошад.

Кафедраи таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоии факултети фалсафа аз рӯйи муҳокимаи диссертатсияи Амирхон Шоххусайн Талбонӣ дар мавзуи «Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ» хулосаи зеринро қабул кард:

Диссертатсияи Амирхон Ш. Т. кори илмии анҷомёфта буда, дорои арзиш ва аҳамияти назарӣ амалӣ ва навгонии илмӣ мебошад. Он мустақилона иҷро гардида, фарогири натиҷаҳои арзишмандии илмӣ мебошад. Муаллиф тавонистааст ба таври кофӣ муҳимияти онро барои илм ва ҷомеаи муосир асоснок ва исбот намояд. Муаллифи диссертатсия дуруст қайд менамояд, ки «руй овардан ба омӯзиш ва таҳлили интиқодии

назариёти фалсафии мутафаккирони асримиёнагии тоҷику форс ва муайян намудани арзиш ва аҳамияти онҳо барои муҳити фарҳангии ҷомеаи муосир, дар давроне, ки бӯҳрони саросарии фарҳангиву ахлоқӣ дар кулли олам эҳсос мегардад, аз муҳиму зарурӣ будани масъалаи мавриди назар, дарак медиҳад. Дар фазои фарҳангии замони муосир, ки аз як ҷониб раванди бунёд ва ташаккули давлатдорӣ миллӣ ва аз ҷониби дигар масоили ахлоқӣ ба мушкилоти гуногун мувоҷеҳ гардида, муносибатҳои инсонӣ дар доираи манфиатҷӯӣ ташаккул ёфта, мавқеи инсондӯстӣ, эҳсоси ҳамдардӣ, адолату таҳаммулпазирӣ ҳамчун масоили марказии ахлоқ ва инсонсоз заиф мегардад ва дар шароите, ки арзиши муқаддас доштани оила ҳамчун муҳимтарин институти иҷтимоӣ ва макони тарбияи инсонӣ созанда камарзиш ва аз назар дур гардидааст, таҳқиқи андешаҳои арзишманди мутафаккирони гузаштаи мардумони тоҷику форс муҳиму актуалӣ мебошад».

Дарачаи омӯзиши мавзӯ низ, дар сатҳи зарурӣ коркард гардида, тариқи методологияи дурусти илмӣ муваффақияту комёбии муҳаққиқони дигар нишон дода шуда, паҳлӯҳои норавшан ва камтаҳқиқгардидаи он ошкор карда шудааст. Ҳамзамон, робитаи мавзӯи мавриди таҳқиқ бо нақша ва барномаҳои илмӣ муайян гардида, мувофиқати пурраи он бо ихтисос собит карда шудааст. Ҳадаф ва вазифаҳои кори таҳқиқотӣ мушаххас ва масъалаҳои асосии гузошташуда дар диссертатсия коркард ва натиҷаҳои мантиқан дурусти асоснок пешниҳод шудааст.

Асоси методологияи таҳқиқотро фаҳмиши ратсионалии фалсафаи амалӣ, таҳлили муқоисавӣ ва истифода аз усулҳои герменевтикӣ ва умумифалсафӣ ташкил медиҳад. Бо истифода аз усулҳои зикргардида диссертант тавонистааст, ки вазифаҳои муайяннамудаи худро иҷро ва ҳамоҳангии мантиқиро бо объект, предмет ва мақсади таҳқиқот таъмин намояд. Ҳамин аст, ки дар диссертатсия навгониҳо ва қисмати ба ҳимоя пешниҳодшаванда бо мавзӯи диссертатсия ва объекту предмет комилан мувофиқат менамоянд.

Аз муҳтавои диссертатсия бармеояд, ки муаллифи он дар раванди таҳқиқи илмӣ иштироки фаъол намудааст. Ҳамчунин, ҳангоми муайян кардани мақсадҳои асосӣ, тадқиқотҳои назариявии бадастоварда ва роҳҳои ҳалли натиҷаю хулосавии он иштирокчӣ ва саҳмгузор мебошад.

Монография ва мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшаванда оид ба мавзӯи таҳқиқотӣ, аз ҷониби муаллифи диссертатсия ба ҷоп расонида шудаанд, инчунин баромад дар конференсияҳои сатҳи гуногун ҷанбаҳои муҳимтарини диссертатсияро инъикос менамоянд:

I. Монография:

1. Амирхон Ш.Т. Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ[Матн] /Ш.Т. Амирхон. Душанбе: «Эр-граф», 2022. -367с.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризишавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

2. Амирхонов Ш.Т. Идеальные предпосылки философии Қутбиддина Ширази[Текст] /Ш.Т. Амирхонов// Вестник Таджикского национального университета.-Душанбе, 2019, №3.- С. 141-145.
3. Амирхонов Ш.Т. Теоретические источники формирования философского учения Қутбиддина Ширази[Текст] /Ш.Т. Амирхонов // Извещения Института философии, политологии и права им. А. Баховаддинова АН РТ.-Душанбе, 2019, №3. С.89-94.
4. Амирхон Ш.Т. Назаре ба осори фалсафии Қутбиддин Шерозӣ[Матн] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №3. – Душанбе, 2020.- С.99-108.
5. Амирхон Ш.Т. Қутбиддин Шерозӣ ва фалсафа асримиёнагии тоҷик[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ, №2.–Душанбе, 2020. - С.120-125. (ҳаммуаллиф: Ҷураев К. Ҷ.)
6. Амирхон Ш.Т. Назари Қутбиддини Шерозӣ доир ба моҳияти ахлоқ ва моҳияти он дар ҷомеа[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №5. –Душанбе, 2020.- С. 134-140.
7. Амирхон Ш.Т. Масъалаи тағйирпазирии ахлоқ дар таълимоти Қутбиддин Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №6. –Душанбе, 2020. - С. 107-113.
8. Амирхон Ш.Т. Мафҳум ва мазмуни сиёсат дар таълимоти Қутбиддин Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №8. –Душанбе, 2020. - С. 383-390.
9. Амирхон Ш.Т. Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ ва аҳамияти таҳқиқи он[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Гузоришҳои Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.- Душанбе, 2020, №2.-С.134-142.
10. Амирхон Ш.Т. Аҳамияти таҳқиқи фалсафаи амалӣ ва таълимоти Қутбиддин Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Аҳбори Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.- Душанбе, 2020, №4.-С.12-16.
11. Амирхон Ш.Т. Назаре ба дараҷаи омӯзиши шахсият ва афкори фалсафии Қутбиддин Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Гузоришҳои Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.- Душанбе, 2020, №3.-С. 132-137.

12. Антропологияи Қутбиддин Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Ахбори Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А. Баҳовиддинови АМИТ. №2. Душанбе, 2021. –С.71-75.
13. Амирхон Ш.Т. Зухури фалсафаи амалӣ ва марҳилаҳои рушди он[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Гузоришҳои Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.- Душанбе, 2021, №3.-С.71-80.
14. Амирхон Ш.Т. Фалсафаи иҷтимоии Қутбиддини Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №3. – Душанбе, 2021.- С. 122-130.
15. Амирхон Ш.Т. Оила ҳамчун институти иҷтимоӣ дар таълимоти Қутбиддини Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №3. –Душанбе, 2021.- С. 152-160.
16. Амирхон Ш.Т. Таснифоти илмҳо дар таълимоти Қутбиддини Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №6. –Душанбе, 2021.- С. 97-103.
17. Амирхон Ш.Т. Меъёр ва сифатҳои ахлоқӣ аз назари Қутбиддини Шерозӣ[Текст] /Ш.Т. Амирхон // Пайёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, №5. –Душанбе, 2022.- С.80-87.

III. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷопшудаанд:

18. Амирхон Ш.Т. Ахлоқ ва нақши он дар солимии ҷомеа аз назари Абӯбакри Розӣ// Маводи семинари илмию амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Фалсафаи муосири тоҷик: мушкилот, дурнамо ва роҳҳои рушд. Душанбе -2021. -С.211-219.(ҳаммуаллиф: Абубакри М.Г.)
19. Амирхонов Ш.Т. Фалсафаи амалӣ ва ҷойгоҳи он дар низоми илмҳои фалсафӣ// Маводҳои конференсияи илмию амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои муҳими рушди фалсафа дар Тоҷикистони муосир». – Душанбе – 2019. –С.143-152.
20. Амирхон Ш.Т. Фалсафаи амалӣ ва мақоми он дар ҷомеаи муосир// Маводи конференсияи илмӣ-назариявии байналхалқӣ дар мавзӯи «Масоили мубрами илмҳои ҷомеашиносӣ дар замони муосир» бахшида ба 30–солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 20–солагии таъсисёбии факултети фалсафаи ДМТ. Душанбе, 2021. –С. 106-114.

Чанбаи назариявӣ ва амалӣ ва навоариҳои кор дар он зоҳир мегардад, ки дар он кӯшиш карда шудааст, то дар асоси таҳлили маводи муътамади мавҷуда, таҳлили комплекси фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозиро дар

доираи соҳаи таърихи фалсафа ва арзиши онро барои ҷомеаи муосир нишон диҳад. Диссертант дуруст зикр кардааст, ки бори нахуст:

- таснифоти илмҳо аз назари мутафаккир таҳлил ва мақому ҷойгоҳи фалсафаи амалӣ дар низоми илмҳои фалсафӣ равшан гардид;
- осори Қутбиддин Шерозӣ вобаста ба мавзӯ, муҳтаво ва соҳаи илм тасниф карда шуд;
- муайян карда шуд, ки Қутбиддин Шерозӣ ахлоқро ҳамчун илми фалсафие муаррифӣ менамояд, ки баррасикунандаи моҳияти ҳастии инсон, муайянсозандаи мақсади вучудияти он ва таъминкунандаи саодат буда, монеаҳои замони, қавмию наҷодӣ ва динию мазҳабиро наменвисандад;
- комилан тағйирпазир будани ахлоқ аз назари мутафаккир ошкор гардида, таноқузҳои фикрӣ доир ба ин масъала нишон дода шудааст;
- арзиши меъёр ва сифатҳои ахлоқии муайяннамудаи Қутбиддин Шерозӣ барои ҷомеаи муосир ва тарбияи насли наврас ошкор карда шудааст;
- оила ҳамчун институти иҷтимоӣ аз назари Қутбиддин Шерозӣ таҳқиқ гардида, вазифаҳои иҷтимоии он мушаххас ва мувофиқати андешаҳои мутафаккир ба замони имрӯз муайян гардид;
- исбот карда мешавад, ки Қутбиддин Шерозӣ яке аз асосгузори фалсафаи тарбияи инсон аст, ки усулҳои муосиртарини тарбияро вобаста ба қобилият, шавқ, ирода ва бидуни озори ҷисмониву равонии тарбиятгиранда пешниҳод ва ҷонибдорӣ намудааст, ки дар илми ахлоқ, педагогика ва психологияи муосир низ афзалият доранд;
- андешаҳои сиёсӣ иҷтимоии мутафаккир таҳлил гардида, нишон дода шудааст, ки Қутбиддин Шерозӣ мафҳуми «сиёсат»-ро иборат аз таъмини зиндагии шоистаи аҳли ҷомеа ва дарёфти роҳҳои мувофиқи идораи давлат, иштироки аъзои ҷомеа дар идоракунии давлат донистааст, ки ба таърифи баённамудаи Макс Вебер ҳамоҳанг мебошад;
- ошкор гардидааст, ки дар таълимоти Қутбиддин Шерозӣ «сиёсати гуманистӣ» мавқеи марказиро ишғол намуда, ҷонибдори сиёсати инсонмехвар ва низоми сиёсӣ иҷтимоие мебошад, ки дар асоси ҳамфикрии иҷтимоӣ ва идоракунии одилона ташкил шуда бошад.

Пешниҳоди муаллифи диссертатсия Амирхон Ш.Т. дар мавриди он, ки хулосаю натиҷаҳои кори илмии пешниҳодшударо метавон хангоми анҷом додани корҳои таҳқиқотӣ доир ба таърихи фалсафа, ахлоқ, таърихи андешаҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва педагогӣ ба тари васеъ истифода намуд, қобили қабул аст. Илова бар ин, мавод ва натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсиониро хангоми таҳияи китобҳои дарсӣ, курси лексияҳо ва дастуру воситаҳои таълимӣ аз фанҳои таърихи фалсафаи тоҷик, этика, афкори иҷтимоӣ сиёсӣ ва фарҳангшиносӣ метавон истифода намуд.

Ҳамзамон, хулосаҳои назариявӣ ва натиҷаҳои бадастомада ҳангоми бурдани корҳои тарбиявӣ ва ташвиқотӣ дар самти баланд гардонидани худшиносии миллӣ, эҳтиром ба арзишҳои фарҳанги миллӣ, пешгирӣ аз хурофот ва таассуботи динӣ ва рушди тафаккури эҷодӣ низ муфид ва самаровар ҳастанд.

Номи мавзӯ, сохтор ва таркиби диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси 09.00.03-таърихи фалсафа мувофиқ буда, бо «Номгуи самтҳои афзалиятноки рушди илм, техника ва технология дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2015-2020», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 декабри соли 2014, №765 тасдиқ шудааст, алоқамандии зич дорад.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Амирхон Шоҳхусайн Талбонӣ дар мавзӯи «Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ» кори анҷомёфтаи илмӣ буда, аз рӯйи мазмуну мундариҷа бо ихтисоси 09.00.03-таърихи фалсафа пурра мувофиқат намуда, аз рӯйи сохтори худ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон доир ба диссертатсияҳои докторӣ ҷавобгӯ мебошад.

Диссертатсияи Амирхон Шоҳхусайн Талбонӣ дар мавзӯи «Фалсафаи амалии Қутбиддин Шерозӣ» ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои фалсафа аз рӯйи ихтисоси 09.00.03-таърихи фалсафа барои муҳокима ва баррасӣ (даври дуҷуми ташхис) ба Шурои олимони факултети фалсафаи ДМТ ва минбаъд ба ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Хулосаи мазкур дар маҷлиси васеи кафедраи таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоии факултети фалсафаи ДМТ 29 июни соли 2022 қабул карда шуд.

Дар маҷлис 18 нафар иштирок карданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор – 18 нафар; зид - нест, бетараф - нест. Сураҷаласаи №11/1 аз 29.06.2022.

**Раисикунандаи маҷлис,
доктори илмҳои фалсафа, профессори
кафедраи онтология ва назарияи маърифат**

 Ахмедов С.

**Котиби маҷлис, д.ф. PhD, муаллими калони кафедраи
таърихи фалсафа ва фалсафаи иҷтимоии
факултети фалсафа**

 Абубакри М.Г.

**Имзои С.Ахмедов ва Абубакри М.Г.-ро
тасдиқ менамоям:**

Сардори раёсати кадрҳои корҳои махсуси ДМТ **Э.Тавқиев**

